

VRATIĆE SE LASTE

JASMINA ĆOROVIĆ

SARAJEVO

Druga nagrada na konkursu Fonda "Bošnjaci" Sarajevo

Bože

učini me strpljivim,

učini me zahvalnim,

učini me u mojim očima malenim,

a u očima svijeta velikim!

Uz prašnjavog kupea putničkog voza nervozno bacam pogled kroz prozor na malu staničnu kućicu okrečenu u bijelo. Djeluje dostojanstveno, kao mala, uredna, seoska škola.

Moj vikend na selu protekao je brzo. Bila sam u posjeti neni koja me uvijek dočeka i isprati u suzama. Koliko samo ljubavi i dobrote ima u njenim tanahnim ostarjelim ručicama. Teret života je ostavio tragove na njenom izmučenom tijelu, a opet se ne žali i kaže: "Biće kako Bog odredi". Ne želi napustiti svoje ognjište iako je samoća najviše boli. Dugo bih sjedjela na minderu i uživala u njenim pričama. Gledala sam njene modrim venama ušarane, ali još uvijek nježne, ruke koje su slagale maramicu, tačno po ivici dok je tihim glasom prebivala po prošlosti. Sjenu tuge krila je spuštajući pogled na svoje zaposlene ruke. Žalila je tiho za onim sretnim danima kada je kuća bila puna djece i graje.

Selo je pusto... od nekadašnjih stotinjak kuća i familija ostalo tek nekoliko, uglavnom starijih ljudi, čija su djeca otišla uz rat ili kasnije "trbuhom za kruhom".

Otišla sam... Ostavila sam nenu u suzama. Osjetih slanost svojih suza u grlu i onu neugodnu zapreku koja mi ne da da dišem. Odjednom moje tijelo kao vučeno nazad pokleknu i krenu naprijed kao odgurnuto sa svoga mjesta. Zakloparaše točkovi i voz tromo krenu. Primakoh se prozoru u želji da prikujem pogled na prolazeće prijedjele.

Škripa vrata kupea prekide moju namjeru. Na vratima žena s curicom u naručju a za njom ulazi dječak od desetak godina, vukući teške cekere. Smjestiše se preko puta mene, a ubrzo za njima kroči visoka prilika muškarca s nezgrapnim koferima. Uočih njegovo preplanulo lice i mišičave ruke kojima je podizao i slagao prtljag. Sav u znoju, izgubljenog pogleda, umorno se spusti kraj žene i djece. Maramicom mahnu po znojnom čelu, a onda po zakrvavljenim očima brišući suze. Njegov lik je odavao čovjeka koji je zakoračio u petu deceniju života. Onako kosmat, izraženih mišica, reklo bi se da je radio teške fizičke poslove. Brada mu je podrhtavala, nervozno je brisao suze i pogled tjerao ustranu želeći izbjeći moje prisustvo. Djeca ga pogledaše a onda nevoljno spustiše pogled preda se. Poznat mi je taj dječiji osjećaj, osjećaj boli i straha, i osjećaj stida jer sam ja tu i posmatram njihovu dramu. Svjedok sam njihove intime i kao prikovana i osuđena na to, borim se sa sobom. Nevoljno pravdajući nemilu atmosferu, žena kratko ispriča da su krenuli za selametom ostavljajući svoje stare i bolesne roditelje: " Nema posla, od sezonskog rada se ne može živjeti". " U Njemačku", promrsi dječak

Zajauka lokomotiva i teško kloparanje voza najavi ubrzanje. Otac se naklati i pokri lice koščatim šakama.

Bila sam tih godina, otprilike kao i moja mala saputnica. Ratne godine, razaranja, progonstva, deportacija...

U svojoj dječijoj naivnosti tražila sam odgovore na bezbroj pitanja. Od stvarnosti pravila bajku. Sve negativnosti svaljivala sam na krvoločnu aždahu koja bljuje vatru i sije sjeme zla. Pred njom kolone žena, djece i staraca, izbezumljenih beskućnika s malim zavežljajem nade za onim, makar na tren, sigurnim predahom kada će sa izvora snage popiti gutljaj spasa. Tren težak kao šutnja, kao tunel bez kraja...

Odjednom nemam ideje da sretno završim bajku. Zaledi se slika moje krvave bajke.

Moram ih spasiti...

Želim dalje izvući smisao pobjede, smisliti put ka sretnom kraju. Ne želim da traje agonija mog naroda zarobljenog u vremenu!

Nemoćno tumaram za idejom spasa...Kako osloboditi izgubljena bića? Borba je duga i još traje kroz tišinu, ponovo me pokrenu neki rezak vapaj: Kuda ideš narode moj? Nakratko izađoh iz vremeplova. U kupeu je tišina kao da se svako zaključao u sebe. Zagledah se u oči preljepe curice. Vidjeh ponovo sebe i sjetih se mističnih šutnji svog odrastanja iz ratnih dana.

Stenje lokomotiva. Vagoni se lijeno vuku kroz preljepe pašnjake i voćnjake. Sunčani zraci igraju se po površini rijeke i blješte kao kristali. Zamiču preljepi predjeli, a curica sjedi u maminom krilu. Dovoljno je odrasla da upije ljepotu divljih krajolika i smjesti ih duboko u svoje srce... I oživi ih onda kada ona to poželi. Uzeh je k sebi da skupa uživamo u ljepoti prirode koja se oblikuje u slikama kao na filmskoj traci.

"Upij svu ljepotu! Neka ti ona bude lijek u tuđini. Neka ti ove slike probude želju da svoju budućnost gradiš među svojima!" - šapnuh joj. Curica je poskakivala u mom krilu i mahala pticama...

Proliječu slike djece sa zmajevima od krep-papira, šarene bašče, modri šljivici i bistri potoci. Polahko idemo u zagrljaj gradu odakle će moji saputnici krenuti dalje u potragu za boljim životom.

Eh, koliko puta sam zavidjela lastama, malim stvorenjima, koja putuju prostranstvima bijelog svijeta tražeći toplinu koja im je neophodna za opstanak. Njihova sloboda i mogućnost da tako dugo i slobodno lete, a da se s prvim sunčevim danima vrate i svijuu gnjezdo na starome ognjištu, daju mi nadahnuće i bude u meni poštovanje. Kao dijete dugo sam im mahala dok su u zraku veselo kružile iznad moje kuće kao mali crno-bijeli papirni avioni.

Kada su pljuštale granate i padale krvave kiše nad mojom zemljom, u meni je živjela zarobljena lasta željna toline i letenja. Zarobljena u tuzi i strepnji sanjajući sunce pitala sam se: "Kuda su otišle laste?" Tiho sam molila Boga da im pokaže put kojim će se vratiti kući.

Šibaju drugi vjetrovi... Već odavno ne padaju olovne kiše, ali moj narod i dalje traga za svojom sudbinom i opstankom, s dubokim ožiljcima rata, s teškim bremenom socijalne neravnoteže i svega što proizilazi iz toga kao neminovnost. Shvatila sam da ima još ljudi u kojima živi jedna lasta. Ja sam svoju lastu već odavno oslobodila. Pomogla mi je da dio svog zarobljenog djetinstva lakše prebolim a u amanet mi je ostavila želju za letenjem u visine, za istraživanjem svega onoga što se zove prosperitet. Otkrila mi je i tajnu da je u svome gnjezdu najsigurnije. I onda kad naučiš letjeti.

Na mom radnom stolu dnevne novine i razglednica. Razglednicu mi šalje školska drugarica koju je ratni vihor odnio daleko u tuđu zemlju.

Sjaj i blještavilo u kojem se grad kupa noću je lažni svileni pokriveč, koji bolesniku hladi užarene rane turobnog života i čini mu kratkotrajni predah i opuštanje da ga snovi ponesu i predaju u naručje čežnje, dragih uspomena iz rodne grude. Turistička slika svijetlećeg grada govori više od one rečenice sa poleđine "Pozdrav iz prelijepog grada!" Njena glatka bjelina je vakuum u prostoru koji vapi da se premosti, da se misli dotaknu kao dva brda ispod duge. Poželjeh da joj odgovorim. Da joj pošaljem

miris naše čaršije, struk ljiljana i mirisnu dunju, cijelu sinfoniju bistrih potoka i rijeka, zelene krajolike, sjaj sedefa bisernih planina i svu ljepotu ove naše lijepe žilave zabiti i da joj oživim čula da sama, putujući kroz sjećanje, nahrani svoje srce.